List 49. **NOVICE** Tečaj L

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 2. decembra 1892.

Politiški oddelek.

Borba proti slovenstvu na Koroškem.

Napredek slovenstva na Koroškem liberalcem že dolgo ne da mirno spati. To deželo so že davno bili prišteli čisto nemškim deželam. Nadejali so se, da nikakor ne bode več dolgo, da poslednjega koroškega Slovenca polože v grob. Da jih pa zgodovina in krajevna imena ne bodo spominjala, da so kdaj Slovani prebivali na Koroškem, jo bodo pa popačili, saj to jako dobro znajo. Ali zavedati se je začel slovenski Korotan. Ne le, da v deželni zbor pošilja dva Slovenca, temveč tudi prošnje za slovenske šole in uradovanje se vedno množe. Če tako dalje pojde, ne bode dolgo, da bodo tudi pri centralnih deželnih oblastvih v Celovci morali nekoliko slovenski uradovati, kar bi bil seveda velik madež čisto nemški Koroški.

Pet stvarij je, katere so probudile in povzdignile slovenstvo na Koroškem. Prva je „Družba svetega Mohorja“, ki leto za letom razpošilja na tisoče slovenskih knjig tudi po Koroškem. Iz njih se koroški Slovenci nauče slovenski čitati, kar se v šoli ne nauče, in seznanijo se nekoliko s slovenskimi razmerami. Ta družba je pripomogla, da se po slovenskem Koroškem veliko več slovenski čita nego nemški, dasi so vse šole nemške. Vzlic vsemu prizadevanju se nemška knjiga po slovenskem Koroškem razširiti ne more in zaradi tega potujčevanje tako ne napreduje, kakor bi radi naši zagrizeni nasprotniki.

Potem razširja po Koroškem narodno zavest „Družba sv. Cirila in Metoda“ prirejajoč narodne veselice in zborovanja in razdeljujoč tudi slovenske knjige. Koroški Nemci dobro vedo, koliko je ta družba že storila za slovenstvo na Koroškem, zato jej pa delajo že vse mogoče ovire. Ko bi bilo v njih močeh, že davno bi bili tej družbi zaprli pot na Koroško.

K vzbujenju narodne zavesti je pa seveda mnogo pripomogel v Celovci izhajajoči „Mir.“ Ta list širi že precej časa narodno zavest po slovenskem Koroškem. Jako dobra je bila misel, da se osnuje slovenski list za Koroško. Da ni „Mira“, bi Korošci o političnih razmerah ne bili tako dobro poučeni, kakor so tako in ne mogli bi se tako poganjati za svoje narodne pravice. Zaradi tega pa Nemci iz vsega srca sovražijo ta list. Njih jeza je tem večja, ker se je list že tako razširil, kakor se še noben nemški bodi si konservativni ali liberalni list na Koroškem ni. „Mir“ procvita, dočim nemški listi le vegitirajo in zlasti ne najdejo pota na kmete.

Slovenske posojilnice so pa slovenskega kmeta naredile nezavisnega od tujega kapitala, in to je pa silno veliko vredno. Da bi slovenski kmet bil v gospodarskem oziru odvisen od nemških bogatinov in nemških zavodov, bi se ob volitvah ne mogel upirati nemškemu pritisku, pa tudi drugod bi se ne mogel poganjati za slovenstvo. Gospodje v Celovci si že dolgo belijo glave, kako bi pripravili te posojilnice ob samostojnost. Ustanavljati so začeli nemške posojilnice z deželno pomočjo, ali menda stvar ne gre tako vspešno, kakor so pričakovali. Posebno v slovenskem delu dežele ne bode nič s takimi posojilnicami, kakor se kaže. Da bi pripravili posojilnice slovenske ob nezavisnost, so osnovali nekako zvezo posojilnic, v katero so hoteli zamotati tudi slovenske posojilnice. Poslednje so pa dobro spoznale njim nastavljeno past in se niso dale vjeti. Število posojilnic na Koroškem se množi v veliko jezo narodnih nasprotnikov, da je kar veselje.

Mnogo mnogo je pa k narodni zavesti na Koroškem pripomogla narodna duhovščina, ki neutrudljivo poučuje narod. Uči ga ne le, kake dolžnosti ima do cerkve, temveč tudi kake dolžnosti ima do svoje narodnosti. Duhovščina je na Koroškem jedini inteligentni stan, ki se ni izneveril slovenski narodnosti. Kakor so učitelji najhujši agitatorji za nemštvo na Koroškem, ravno tako je slovenska duhovščina najboljša čuvateljica slovenske narodnosti. Skoro vse narodno gibanje na Koroškem vodi domoljubna duhovščina.

Slovenski nasprotniki dobro vedo, da najbolj ovirajo duhovščina, „Družba sv. Mohora,“ „Družba sv. Cirila in Metoda,“ „Mir“ in posojilnice potujčenje slovenske Koroške. Zato so pa na shodu, katerega so bili sklicali na 13. novembra v Celovec najhuje zabavljali proti tem petim stvarem. Na tem shodu so se zbrali mej drugim vsi nemški koroški in državni poslanci, zastopniki zloglasnega „Bauernbunda“ in sploh vsa koroška nemška garda. Strašno so zabavljali proti Slovencem. Ugibali so, kako naj bi naredili konec delovanja „Družbi sv. Cirila in Metoda“, „Družbi sv. Mohorja“, uničili „Mir“ in slovenske posojilnice. Da so udrihali po slovenski duhovščini, to še nam praviti ni treba. Sklenili so napeti vse sile, da uničijo pred vsem „Družbo sv. Mohorja“. Zjedinjeni hočejo sedaj delati proti slovenstvu. Izvolili so poseben odbor, kateri bode vodil to delovanje.

Sklepi tega shoda bi nam Slovencem še ne bili tako nevarni, da koroški Nemci imajo močnih zaveznikov in to še celo tam, kjer bi jih kdo ne iskal. Tako so politični uradniki največ na njih strani. Tako se je zlasti celovški okrajni glavar Mac Nevin jako nelaskavo izrazil o „Družbe sv. Mohorja“ spisih, mož torej, ki bi po svojem poklici moral gledati, da se izvršuje narodna jednakopravnost v zmislu ustave in ki bi moral biti vesel, če ta slovenska družba širi omiko mej narodom. Drugi še nevarnejši zaveznik koroških liberalcev je pa škof celovški. Marsikdo bode začuden z glavo zmajeval, da bi škof hodil roko ob roki z brezverskimi liberalci. Žal, da je to resnica. Nedavno je poklical k sebi dva slovenska kapelana, jih ošteval, da sta govorila na shodih „Družbe sv. Cirila in Metoda.“ Pri tej priliki je ta vladika primerjal našo družbo z zloglasnim „Schulvereinom.“ To je nas prepričalo, kako prav smo imeli, ko smo ob svojem času svarili proti znanemu pristavku, ki se je na katoliškem shodu sklenil zastran „Družbe sv. Cirila in Metoda.“ Nas so tedaj bili kar vvrstili mej liberalce in „Slovenec“ še dandanes ni bil tako pošten, da bi popravil krivico, ki jo je nam tedaj storil, in priobčil naš tedanji članek v taki popolnosti svojim čitateljem, da bi mogli soditi o njem. Nadejamo se pa, da to sedaj stori, ko se je pokazalo, da naši pomisleki niso bili tako neutemeljeni in ko vendar pri vsakej priliki tako odločno zahteva, da se popravi krivica, ki se naredi kakemu njegovemu ljubljencu. Toda k stvari!

Na Koroškem se sedaj proti Slovencem začenja hud boj od naših nasprotnikov, boj naperjen na popolno uničenje naše narodnosti. Pričakujemo pa, da odločnost slovenskih Koroščev zmagonosno odbije vse te napade. Dolžnost druzih Slovencev je pa, da podpiramo slovenske Korošce v tem boji.

Kriza.

Na Dunaji 30. novembra.

Takoj po volitvah je levica zahtevala, da se sestavi nova večina, v kateri ne bode Hohenwartovega kluba. To je nekako stavila kot pogoj, da bode podpirala vlado. Tedaj bi tudi to bila dosegla, da niso Poljaki preprečili njenih naklepov. Načelnik poljskega kluba je izjavil, da Poljaki ne vstopijo v nobeno večino, v kateri ne bode Hohenwartovega kluba. Ker levičarji sami niso imeli večine, so se morali udati in sestavila se je večina iz treh največjih zborničnih klubov.

Stvari so se dalje razvijale. Levica je znala si po ovinkih marsikaj doseči. Delala se je nevoljno in grof Taaffe jej je vrgel marsikatero kost, da jo je obdržal pri dobri volji, ker brez nje ni imel večine, ko Mladočehi hodijo svoja pota. Levičarski vpliv je vedno večji. Vsled tega vpliva se je moral umakniti Pražak in na Kranjskem odstopiti deželni predsednik Winkler.

Levica pa svoje misli o novi večini, v kateri bi igrala odločilno ulogo, ni opustila. Natančno so levičarji prevdarili, katere stranke bi vzeli v novo večino. Nemški konservativci in pa Slovenci se morajo vsekako odriniti, to so za trdno sklenili. Ker pa sami ne morejo doseči, začeli so nadlegovati vlado, da naj vzame vso stvar v roko. Čas za to se jim je zdel posebno sedaj ugoden, ko je ministerski predsednik grof Taaffe obljubil imenovati novega ministra za Češko. Stopili so pred Taaffeja in mu naznanili, da ga sedaj ne morejo več podpirati, če ne sestavi večine po njih volji. Hohenwartov klub naj se odstrani ali pa razbije. Njih zastopnik v ministerstvu je dal ostavko. Začela so se pogajanja in kmalu bi bilo prišlo do tega, da bi grof Taaffe se bil popolnoma udal levici, ali prav za prav se je že bil. Privolil je bil, naj se pretrga budgetna debata, da se bode dalje pogajal z levičarji. Ali sedaj so zopet prišli Poljaki in levičarjem vse njih naklepe spridili. Pri posvetovanji pri grofu Taaffeju je vodja poljskega kluba se zopet izrekel, da Poljaki ne vstopijo v nobeno večino, v kateri ne bode Hohenwartovega kluba. Nova večina po želji levičarjev se sedaj sklopiti ne da.

Levica v svoji jezi preti, da pojde v opozicijo. Sklenila je glasovati proti dispozicijskemu zakladu, da pokaže vladi nevoljo, ker ne porabi Taaffe vsega vpliva, da pridobi Poljake za levičarske namene.

Grof Taaffe pa nikakor ne mara potrgati vseh zvez z levico in si prizadeva, da bi jo obdržal pri dobri volji. Mej levičarji jih je pa tudi več, ki za opozicijo ne marajo, za to je vsekako mogoče, da se vlada in levica zopet zbližata. Položaj se pa nikakor še ne bode tako hitro pojasnil, mnogo je odvisno od tega, kake politike se poprimejo Mladočehi. Posebno dobrega še pač ne smemo pričakovati.

Politični pregled.

Češko. — V liberskem obrtnem muzeji je še vedno vse nemško uradovanje, če tudi so vzeli podporo, katero je bil deželni odbor dovolil s pogojem, da se pri tem zavodu spoštuje narodna jednakopravnost. Upamo, da bode deželni odbor že prisilil vodstvo tega zavoda, da stori svojo dolžnost.

Poljski katoliški shod. — V Krakovem se delajo priprave, da se skliče katoliški shod. Osnoval se je že pripravljalni odbor 50 članov, kateremu je predsednik grof Andrej Potocki.

Dunaj. — Ker večina preveč prezira protisemite in jim župan krati govorniško svobodo, so protisemitski odborniki sklenili, da se ne bodo več udeleževali sej mestnega zbora. Ta sklep je liberalce malo neprijetno dirnol. Župan je pismeno opominjal že protisemitske odbornike na njih dolžnost, kar pa seveda ni nič pomagalo.

Ogersko. — Na Ogerskem si neki krogi prizadevajo, da bi napravili nekako sporazumljenje mej vladno in narodno stranko, ker drugače novo ministerstvo ne bo moglo izvesti svojega programa.

Nemčija. — Zadnji čas se je dognalo, da je zadnjo francosko-nemško vojsko provzročil bivši kancelar Bismarck sam. Ponaredil je namreč v ta namen neko brzojavko. Ta vest vzbudila je povsod, posebno na Francoskem veliko razburjenje. Te dni je v državnem zboru sedanji kancelar Caprivi v namen, da bi Nemčijo te sramote pred svetom opral, trdil, da se dotična brzojavka ni ponaredila. Ker je Bismarck nekako sam priznal, da je brzojavko popravil, se iz Caprivijega opravičevanja vsi listi le norčujejo. — V govoru, s katerim je Caprivi predložil zbornici vojaško predlogo se priznava, da je politična situvacija Nemčije zelo slaba, treba je torej pomnožiti vojsko v toliko, da se bo ž njo izravnala zmanjšana diplomatična moč. Rusija in Francija sta v diplomatičnem boju Nemčijo premagali. Vojne se sicer ni bati, ker imata obe napominani velevlasti miroljubne namene. — Caprivi si na vso moč prizadeva, da bi pripravil zbornico do tega, da bi vsprejela vojaško predlogo.

Francija. — Kakor znano, sklenila je zbornica, da ima posebna parlamentarna komisija preiskati panamsko afero, ker je tudi veliko poslancev zapletenih v to stvar. Vsi listi so ta sklep odobravali in sploh je vladalo mnenje, da je panamska afera, kar se tiče ministerstva srečno rešena. Komaj pa je bilo razglašeno, da se bode vršila preiskava, umrje naenkrat nagle smrti neki baron Reinach, ki je bil najbolj zapleten v celo panamsko afero. Moža so pokopali, ne da bi ga bili raztelesili in dognali, kaj je provzročilo njegovo smrt. Ta nebrižnost vlade, dala je povod interpelaciji, katero je stavil Brisson v zbornici. Ministerski predsednik Loubet mu je na kratko odgovarjal in svojem odgovoru stavil zaupno vprašanje ministerstva do zbornice. Zbornica pa je zaupanje ministerstvu odrekla s 304 proti 209 glasovom. Vsled tega nastala je ministerska kriza, Loubet izročil je Carnotu ostavko in ta jo je vsprejel. Ministerska kriza je torej prva žrtva panamske afere. Kdo bo Loubetov naslednik, se ne ve. Cele krize je kriv najbolj justični minister Ricard, ki se je mislil povspeti do ministerskega predsednika, pa mu bode najbrže spodletelo, kajti ravno njega kot najvišjega sodnika zadene največja krivda, da se Reinachovo truplo ni raztelesilo. — Vsa ministerska kriza kaže velik poraz republikancev. — V Dahomeju v Afriki francoski četovodja Dodds zmagonosno prodira naprej.

Rusija in Nemčija. — Mej tema dvema državama pojavili so se zadnji čas jako prijazni odnošaji. Veleposlanikom na ruskem dvoru imenovan je general Werder, kateremu imenovanju pripisujejo veliko važnost, in sliši se, da prideta obe velevlasti glede trgovinskih pogodb do sporazumljenja.

Spanija. — Ko je španska kraljica ogledavala zgodovinsko razstavo v Madridu, eksplodiralo je tik nje pet kapselnov neke dinamitne bombe. Kraljici se ni nič zgodilo, le neki general, ki je bil v njenem spremstvu, bil je poškodovan. Antentat provzročili so najbrž anarhisti, ki postajajo vedno bolj predrzni.

Anglija. — Vkljub temu, da irska stranka močno priganja Gladstonea, da naj predloži zbornici znano irsko homerulo, se vendar temu s celo stvarjo nič kaj ne mudi. — Gladstone dela na to, da uresniči svoj program, ki se glasi: En mož — en glas. Dozdaj je lahko vsakdo, ki je v raznih krajih davek plačeval, tudi v raznih krajih volil. To hoče Gladstone odpraviti, kar pomenja približevanje demokratičnim načelom, kajti ravno tovarnarji, ki imajo po več tovarn po različnih krajih, smeli so tudi večkrat voliti. Gladstone hoče tudi delavcem vpis v volilne listine olajšati in tako okrepiti liberalno stranko.

Obrtnija.

Nekoliko o našem orodji.

(Dalje.)

II. Orodje za rezanje.

Orodju za rezanje prištevamo v prvi vrsti razna dleta. Dleto je klin, ki ima razno veličino in obliko. Pri dletih za lesno industrijo imajo osobito mizarji oblčke, ki se z večjimi ali manjšimi razlikami nahajajo tudi pri strugarji, pri rezbarji, sodarji itd. Dleto je navadno vtaknjeno v posebno leseno držalo (rog), le pri večjih dletih nahajamo na koncu nekako cev, v katero se vtakne rog, tedaj ravno nasprotno, kakor pri malih. Med najvažnejša orodja za rezanje spadajo:

a) Dleta v ožjem pomenu besede (Stemmeisen).

Tako dleto je brušeno na jedni ali pa tudi na dveh straneh; ojstrina je vzporedna s širjo stranico dletovo in stoji pravokotno na ozko njegovo stranico. Če je dleto brušeno na obe strani, se mora ojstrina polagoma pričeti in se ne sme s posebno faseto ločiti od njega. Dolbilo (Lochbeitel) je dleto, ki rabi v izdelovanje čepnih lukenj in druzih sorodnih dolbin.

Brušeno je dolbilo na jedni sami strani v kotu 25 do 35 stopinj; ojstrina je pravokotna na širšo dletovo ploskev in 2 do 25 milimetrov široka. Vájalo (Stechbeitel) je dleto, ki je tudi kakor dolbilo le na jedni strani brušeno, a ojstrina je pravokotna na ozko dletovo stran, toraj tako kakor pri najprvo opisanem dletu, a loči se od njega, ker je le jednostransko brušeno in ima jasno faseto. Ojstrina je 3 do 50 milimetrov široka, le tesarji in ladjetesalci rabijo vájalo, ki merijo do 100 milimetrov v širini. Jerán (Balleisen) je dleto, ki je zelo podobno vajalu, samo da ojstrina ni pravokotna, temveč poševna na dolžino dleta. Bruni se na jedni ali časih tudi na obeh straneh, a tedaj brez fasét. Žlebilo (Hohleisen) ima žlebasto obliko. Ojstrina je zakrivljena v določenem loku. Lok je 25 do 180 stopinj dolg. Ojstrina je brušena na izbočeni strani in tako, da je dleto na konci ravno odsekano. Samo tesarji brusijo žlebila na okroglo, tako je sredina bolj naprej potisnena nego stranice.

Podobarji rabijo poleg jerána in žlebila razna dnilna dleta (Grundeisen), s katerimi obdelajo dna osobito reliefnih rezbarij; kozje noge (Geissfuss), ki imajo po dve v kotu stoječi ojstrini; razna plošnata dleta (Flacheisen), ki so podobna mizarskim dletom in žličasta dleta (Löffeleisen), ki so dobila ime od svoje vnanje, žlici jednake oblike.

Strugarji rabijo v prvi vrsti jeráne in žlebila, katerim pa pravijo cevniki (Röhren). Poleg teh jim

*

služi gladilo (Schlichtstahl), okroglič (Rundstahl), otlilo (Ausdrehstahl), polumesec (Mondscheinstahl), šiljasto dleto (Spitzstahl) in vrezilo (Stechstahl). Strugar, ki ima ta dleta v svoji omari, je preskrbljen z vsem potrebnim orodjem, spadajočim med rezilne priprave. (Dalje nasl.)

Obrtnijske raznoterosti.

Lesna kupčija na Ruskem. Med državami, ki se pečajo s kupčijo lesa v inozemstvo, zavzema Ruska tretje mesto. Vsako leto izvozijo namreč povprečno:

Švedska	4,885.000	kubičnih metrov
Kanada	4,860.000	„ „
Ruska	4,847.000	„ „
Avstro-Ogrska . .	4,346.000	„ „
Zjedinjene države .	2,909.000	„ „
Norveška . . .	1,795,000	„ „

Če pa vzamemo kakovost lesa v poštev, moramo Rusko postaviti za Avstrijo, kajti njen les je komaj sredne vrednosti.

Najvažnejša trgovska mesta za ruski les so: Petrograd, Arhangelsk, Riga, Narva, ob Črnem Morji pa Odesa. Deloma vozijo les tudi po kopnem proti pruski meji, posebno pa v luke Memel, Königsburg in Danzig.

V zadnjih 4 letih je izvozilo mesto Riga 900.250 m^3, Petrograd 452.800 m^3 in Arhangelsk 166.080 m^3.

Pošiljanje praznih zabojev je bilo doslej zaradi mnogega prostora, ki ga zavzemajo, zvezano s primerno velikimi troški. V novejšem času pošiljajo fabrikantje zabojev, svoje izdelke razdrte. Zaboj ni zbit, ampak njegove deske so skupaj zložene in zvezane. Tako potrebuje jeden zaboj jako malo prostora in troški za pošiljatev so neznatni. Kupec potem zbije in zgradi zaboj sam, kar pa je dokaj ceneje, nego je bila voznina za dovršene zaboje.

Nepremôčen lim se takole napravi: Navadni lim se namoči v vodi, potem se dene brez vode v železni lonec, prilije se mu pa mesto vode lanenega olja. To zmes treba nad ognjem toliko časa kuhati, da nastane zdrizu podobna raztopina. Tak lim drži raznovrstne tvarine, potrdi se kmalu in voda mu nič ne škoduje.

Kmetijstvo.

Jež in njegova važnost za kmetijstvo.

Mnogo živalij, posebno ponočnih je, katerih koristij naši kmetovalci in sploh ljudje ne znajo prav ceniti. Dasi so koristne kmetovalcu, ali vendar jih povsod preganjajo, dočim bi jih morali varovati. Le poglejmo, kako nevedneži preganjajo krte, sove, četudi so te živali naše največje dobrotnice. Še v posebno zaslugo si šteje, kdor krta ubije. Dosti bolje, kakor krtu se tudi ne godi ježu.

Pri vseh živalih navadno ljudje veliko bolje vedo, kaj da škoduje, nego kaj da koristi. Tako so tudi ježa obdolžili, da hodi po kurnikih jajca in piščeta krast, in so nanj zvalili marsikatera hudodelstva, ki jih je napravila kuna ali pa dihur. Če je morda kdo zapazil blizu kurnika kacega ježa, takoj njemu navali odgovornost za vso škodo, ki jo je naredila kaka druga žival. Na to pri tem nikdo več ne pomisli, koliko pa jež koristi. Pa vsaj kmetje navadno tudi le vedó, koliko vrabec pozoblje prosa, tega pa ne, koliko gosenic pokonča.

Pa povrnimo se k ježu. Ta žival živi v gozdih, na poljih, v lokah in na vrtih, kjer stanuje v votlih drevesih, grmovjih, živih plotovih, ali si pa tudi naredi luknjo pod zemljo, v katero si nanosi listja, slame in sena. Po dnevi spi, po noči pa gre iskat si hrane. Pobira razne škodljive žuželjke, nage polže, črve, lovi poljske in domače miši, žabe, slepce in tudi gade. Posebno tudi z lovom gadov mnogo koristi. Druge živali se gada ne lotijo, ker se boje njegovega strupa, ježu pa gadov strup ne škoduje, zato pa lahko to nevarno žival brez skrbi preganja.

Ker preganja miši in žuželjke, je jež največji prijatelj kmetovalcu in vrtnarju, ki bi oba morala gledati, da ga ohranita na svojem posestvu in še naselita. Res je, da jež tudi pojè kak sad ali koreninico, ali ta škoda ni v nobeni primeri s koristjo, ki jo napravi. Na vrtu, kjer je par ježev, v kratkem zginejo miši.

Ježi stanujejo po samem, k večjemu samec in samica vkupe. Po zimi pa jež spi. V aprilu pa ima samica po 4 do 6 mladih.

Jež se da hitro ukrotiti in postane prav domač. Če imaš ježa v hiši, kmalu prežene vse miši, ščurke, podgane in druge take neprijetne živali. Po dnevi spi v kakem kotu, po noči se pa začne ropotanje, ko začne preganjati in loviti živali, ki kar beže pred njim. Seveda mu moraš kmalu jesti dajati, če ga imaš v hiši, ker miši in ščurke kmalu prežene, nekatere polovi, drugi pa beže pred njim iz hiše. Ker jež ni izbirčen, ga je lahko krmiti. Jè mleko s kruhom, raznovrstno sadje, odpadke od zelenjave i. t. d.

Pa ne le kmetovalcu in vrtnarju, temveč tudi gozdarju je jež koristen. Posebno pokončava raznovrstne hrošče in s tem odstrani od naših gozdnih in sadnih dreves marsikako škodo. Zato pa ne moremo svojim čitateljem dovolj priporočati, da naj varujejo ježa in tudi druge poučujejo, da ne bodo preganjali te prekoristne živali.

Kmetijske raznoterosti.

Nekaj o sušah. Ruski profesor Suedov je opazujoč les raznih dreves se prepričal, da so na lesu letnice suhih let tanjše nego mokrih let. Po tem se torej da zasledovati, kako so se vrstila v kakem mokra in suha leta. V Rusiji se da po letnicah na lesovih spoznati, da se huda suša povrača vsacih deset let.

Kako spoznaš, da v mleku ni vode. Vzemi malo mleka, in primešaj mavčnega prahu, da se naredi testo. Če je mleko čisto, se to testo strdi še le čez deset ur, če je v njem 20 % vode, se strdi že v dveh urah. Če se strdi že v pol ure, je to znamenje, da je v mleku polovica vode.

Da kokoši tudi po zimi neso, devajo jim v Angliji v kurnike svežega gnoja. Kokoši, ki sede nad takim gnojem rade neso. Gnoj se pa mora večkrat premeniti, da dobivajo kokoši zares od njega kaj gorkote. Sicer pa to le tedaj pomaga, če je kurnik pri tleh. Kokoši katerih stanovanje je obrneno na južno stran tudi rajše neso kakor če je obrneno na severno.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

271.

Aruhuimi. Stanley-Pool. Zopet slapovi. Smrt. Lakota. Morje.

V takih okolnostih je prišel Stanley na mesto, kjer se spaja Kongo s svojim velikim severnim pritokom, z reko Aruhuimi, kateremu je ustje široko tri kilometre. Stanley je hotel preiskati njegove obale, ali koj, ko se je bil pokazal na reki, začeli so se z vseh stranij zbirati neprijateljski čolni, v katerih so ljudje vpili na ves glas in trobili na rogove. Kmalu se prikaže potnikom pogled, pred katerim so zadregetali vsi. Čolnov z ljudmi se je nabralo toliko, kolikor jih ni bilo videti do sedaj še nikjer. To brodovje je napalo predstražo in ekspedicijo samo.

„Ladi-Alice“ pod načelništvom Stanleyevim je bila 50 metrov pred drugimi čolni. Pocock je bil v čolnu na desnem krilu, levo krilo je varoval drug čoln, v katerem so sedeli sami izbrani možaki. Mej njima so stali ostali čolni. Možaki so bili gotovi za boj, žene in deca pa so držale velike škite, da jih varujejo.

Neprijatelj pa je imel 54 velikih čolnov. Na čelu se je zibala jako velika ladija, v katerej je stalo ob vsakej strani po 40 veslarjev, kateri so peli barbarsko bojno pesem. Spredaj je stalo deset mladih vojakov nališpanih z rudečimi peresi. Mej obema vrstama veslarjev je bilo 10 mož, pred kot ne glavarjev, kateri so plesali bojni ples. Glave so jim bile s perjem ovenčane, in prsti s prstani. Ropotanje velikih bobnov, razleganje bojnih rogov od slonove kosti, predirajoče petje od dva tisoč ljudskih glasov, vse to je opominjalo Stanleya, da ga čaka nevaren boj.

Stanley se obrne k svojim ljudem: „Bodite čvsti kot skale. „Čakajte prvega vdarca, potem začnite. Merite dobro, ne streljajte vsi ob enem, sprožite še le potem, ko ste dotičnika dobro na muho deli. Ne mislite na beg, tudi nimate nikamor pobegniti. Samo puške vas morejo rešiti.“

Ta čas se zaleti velika neprijateljska ladja na „Lady-Alice,“ kakor da jo hoče potopiti. Kedar je bila dovelj blizu, sprožijo Stanleyevi junaki. Dim je pokril za nekaj hipov celi prizor, kedar se je razvlekel, videti je bilo neprijatelja, kako se umiče.

Kri v Stanleyu zavre. Zapove vzdigniti sidro, in zapodi neprijatelja na suho. Tudi on pritisne k bregu, izkrca se, in sedaj se vname bitka v selih. Nastane grozno klanje, ker divjaki se nočejo umakniti; naposled jih zapodi v šumo in boj prestane. Stanley dade svojim ljudem počitka, ki so ga bili tudi potrebni. V selih je dobil dovolj živeža, ki ga je spravil v čolne.

Potem so se peljali dalje po reki. Videli so cele črede slonov, bivolov, povodnih konj, in krokodilov; videli so cele jate čapelj, flamingov, pelikanov, gosij, rac in drugih ptičev. Ali po dnevu in po noči so tudi slišali na desnej in levej obali ropotanje bobnov in petje bojnih rogov, kateri so klicali narod na boj Potniki so bili že vsi opešani, ni bilo trideset mož, ki bi ne bili vsaj po jedenkrat ranjeni.

Stanley je prišel k Bangalom, divjemu plemenu, o katerem je že popreje marsikaj slišal. Tu je opazil nekaj čisto novega: prvi pot je zadel na reki na divjake, kateri so nosili puške. To je bila dvojna nevarnost, ali ob jednem tudi znamenje, da se približuje morskej obali, ali takemu kraju, kjer so evropske naselbine. Še jeden in poslednji boj je imel prestati Stanley, preden je prišel iz neprijateljskih krajev, ta boj je bil blizu ustja Kvanga. Dva in trideset večjih in manjih bojev je prestala ekspedicija, odkar je odpotovala iz Njangve-a. Čez dva dni je dospel Stanley na mesto, kjer se Kongo razširja kakor veliko jezero, nazivano sedaj „Stanley-Pool,“ in meri do 30 štirijaških milj. Od slej ta divja zemlja afriška ni bila več tako mračna, ni bilo več besnih navalov, ne obupnih bojev. Trgovina z Evropci je posnela tukajšnim domačinom prirojeno okrutnost.

No če pa ni bilo več nevarnosti od domačinov, napravljal jih je pa veletok, kateri obnavlja v teh krajih grozo svojih strašnih slapov. Od Stanley-Poola dalje ni to več veličanstvena reka, katera je s svojo mistično lepoto, s svojo veličino, s svojim mirnim tokom skozi daljavo 1.450 kilometrov toliko očarovala potnike vkljub divjim plemenom. kateri živé ob njenih obalah. Ne, to ni več tista reka, to je besen hudournik, kateri se valja v izrovanem koritu, iz katerega štrlé pečine, stene, rtovi; potem se stiska mej zavite soteske, skače preko skal in pada v brezštevilnih slapovih in strujah. Ta kos reke je strašen.

Stanley je bil primoran, da na tem mestu zopet začne prenašati čolne. Ali četudi tu ni imel odbijati domačinov, imel pa je zato strašne težave in trdo delo s prirodo samo. Tu se niso vlačili čolni skozi šume, nego jih je bilo treba vlačiti preko gora, da se obide nova vrsta slapov.

In ta napor je bil neizmeren.

Ta čas je utonil poslednji Evropec, ki je spremljal Stanleya, nesrečni Pocock. Nasproti napotku, ki ga je bil prejel, peljal se je v čolnu po hudourniku pri Massassu, in da-si je bil spreten plavec, požrla ga je razvihrana reka. Črnci, kateri so tudi bili v čolnu, storili so vse, da ga rešijo, ali niso ga mogli.

Kedar Uledi, zvesti in neustrašeni brodar, prileti ves premočen k Stanleyu, da mu pove katastrofo, zavpil je preiskovalec ves potrt: „Oh Uledi! Uledi! Da si ga rešil, bil bi te bogato nadaril!“

„Naše življenje je v božjih rokah!“ odgovori s slabim in zlomljenim glasom hrabri brodar, kateri že

ni več štel svojih junaških del, in kateri je bil iztrgal že več kot 10 članov ekspedicije.

Ta izguba je zelo potrla Stanleya. Sedaj je ostal on jedini Evropec, kateri utegne prodreti skozi črni kontinent, on sam bode užival čast in slavo.

Stanley je bil že do grla sit borbe z reko. Potreboval je celih 131 dnij, preden je prišel 19 milj naprej. Ker je takorekoč za gotovo znal, da ima le še nekaj malega dnij do morja, sklene toraj peš potovati. Dosegel je svoj namen Kongo je bil odkrit.

Dne 31. julija 1877. l., ko je solnce zahajalo, odnesli so njegovi ljudje „Lady-Alice“ na neki grič, in jo pustili kot spomenik nevstrašenega poguma vztrajne ekspedicije.

Ali trpljenje teh hrabrih ljudij še ni bilo pri kraju. Še jedna nadloga jim je ostala, lakota, katero so skušali v vsej njenej grozi. Kraji, koder so potovali, bili so siromašni, zemlja neobdelana, in domačini niso hoteli tudi ničesar prodati razen v zameno za rum. No, kje naj bi ga vzela ekspedicija, ki je prešla skozi celo Afriko!

Sedaj se Stanley zdvojen ustavi. Napiše v treh jezikih skrajen poziv na prvega Evropca, ki ga bode prejel, in pošlje tri odbrane možake, da odneso ta list kamorkoli. Ondotni črni glavar, ki je prišel v tabor pogledat, bil je toliko prijazen in dober, da je preskrbel kažipotov v Bomo. Kar se tiče Stanleya samega, ostal je pri karavani in jo tako obvaroval zdvojnosti. Nobena žala beseda ni ušla iz ust tem gladnim siromakom; ležali so po tleh, vsi opešani, užaljeni in zamišljeni vsak v svoje trpljenje.

Naposled je bil konec temu trpljenju. Odposlanci so se povrnili. Našli so bili Evropcev v Bomi, kateri so poslali celo vrsto nosačev s hrano in mnogo dobrih stvarij, a vzlasti veselo novico, da je še samo 4 dni hoda do oceana.

Res je bilo.

Dne 9. avgusta 1877. l. 999. dne, odkar je karavana odšla iz Zanzibara, dospela je v Bomo, kjer so bile prve evropske naselbine, in dne 11. avgusta je pozdravila široka vrata, katera so jej odpirala ocean.

Največja geografska zagonetka devetnajstega stoletja je bila rešena; tok Konga je bil odkrit.

Ali koliko je stalo to odkritje? Ko je Stanley zapustil Zanzibar, imel je v svojej ekspediciji 4 Evropce in 366 črncev. Kedar pa je došel k cilju, bilo je vsega vkup samo še 109 oseb, mej njimi samo jeden belec, Stanley.

Preden hoče uživati plod svojega dela in truda. izvršil je Stanley še zadnji kos dela, odpeljal je domov ostale člane svoje ekspedicije. Vkrcal se je ž njimi na angleško ladija, in obrodil je Rt dobre nade, kjer so razne ovacije slavile potnike. Naposled je dospel v Zanzibar, kjer je odložil te častite Afričane, kateri so ga spremljali in mu pomagali na njegovem potu „skozi črni kontinent.“

Novice.

Državni zbor.

V seji dne 23. novembra t. l. pričela se je specijalna debata o državnem proračunu. Posl dr. pl. Kraus nasvetuje pri točki „Najvišji dvor“, da naj se dvorne in državne knjižnice nekoliko reformujejo in da naj bodo dvorni muzeji večkrat odprti. Napominana točka se na to vsprejme brez daljše debate. Pri točki „Državni zbor“ posl Schlesinger poudarja, da državni zbor ni vreden svote 700.000 gld., katera se potroši zanj Zbornica, posebno pa liberalna stranka je protinarodna. Protiliberalci se vedno napadajo Govornik na to obširno razpravlja o židih in njihovi veri. Židovski poslanci temu ugovarjajo in predsednik govorniku zabrani nadaljno govorjenje. Poslanec princ Karl Schwarzenberg izjavlja, da je Menger zaslužil grajo Privrženci državnega prava dobili smo zadoščenje. Priznati je treba, da delujejo Mladočehi srečno, kajti celo Menger jim je priskočil na pomoč. Češki veleposestniki zanimali so se vedno za socijalna vprašanja Govornik pravi, da je po njegovem mnenju v okviru punktacij urediti tudi jezikovno vprašanje. Kar se tiče državnega prava, se naša stranka ne da rok vezati. Češko državno pravo prišlo bo zopet na dnevni red, treba je potrpeti. Na Ogerskem se stvari tako razvijajo, da je o njih resno premišljevati. V nadaljnem govoru želi govornik od vlade pojasnila. zakaj se je odpoklical minister Pražak in se mu ni imenoval naslednik. Govornik ne zahteva narodnega ministra. pač pa zastopnika češke dežele. Narodnih ministrov ne kaže imenovati, ker Avstrija ni sestavljena iz narodnostij, temveč iz dežel. Popolnitev Pražakovega mesta je najmanjša naša zahteva, če naj še dalje delujemo po zmislu prestolnega nagovora. Glasovali smo za valutne predloge in zdaj nimamo več svojega ministra. Liberalci so pri tem glasovanju mnogo dosegli. S koncesijami zdaj na levo, zdaj na desno ni moči doseči splošne zadovoljnosti. Za hipni vspeh skrbeti, to ni vse. Vlada se mora vprašati, če hoče delovati vkupno s parlamentom ali brez njega. Od posl. Plenerja razvito jezikovno vprašanje naj se začne reševati potem izvenparlamentarnega dogovora. Konečno govornik omenja še liberških dogodkov in še enkrat zahteva Pražaku namestnika Ministerski predsednik grof Taaffe kot vljuden mož hoče takoj odgovoriti na vprašanje glede imenovanja češkega ministra, četudi je na to odgovorjeno že v proračunu, v katerega je ustavljena plača za tega ministra. Če bi vlada ne imela namena predlagati cesarju, da imenuje češkega ministra, izpustila bi bila to številko iz proračuna. Sedanje razmere so le prehodne in upati je, da se bo situvacija kmalu tako spremenila, da bo mogoče imenovati češkega ministra. Sedanje ministerstvo ni strankarsko, kar je v Avstriji sploh nemogoče. Pri nas so sploh drugače razmere, kakor v kaki drugi državi. Pri nas nimamo samo konservativne in liberalne stranke, ampak pod tem plaščem se pri nas skriva tudi narodnost. Če bi ministerstvo mislilo vladati brez parlamenta, zakrivilo bi državno nasilje. Ta govor ministerskega predsednika vzbudil je splošno zadovoljnost v konservativnih krogih in veliko nevoljo v liberalnih krogih. Posl. Schneider govori o propadu parlamentarizma. Zgodi se vse le tako, da je všeč židom. Predsednik pokliče govornika k redu, ker je trdil, da so mej dunajskimi novinarji samo roparji, tatovi in morilci.

V seji dne 25. novembra se razprava nadaljuje. Posl. dr. Brzorad izjavlja, da je Mladočehom vsejedno, ako se imenuje minister-krajan ali ne, a zahtevajo to imenovanje le za to, ker je grof Taaffe to obljubil prednikom Mladočehov kot ceno, ako vstopijo v državni zbor. Vse zadnje izjave gledajo Mladočehi mirno, veselilo bi jih pa, če bi se

združile avtonomistične stranke v zbornici v to, da bi zastopale dober princip. Jezikovno vprašanje je rešeno, ako se le § 19. drž. osn. zakonov izvršuje. Govornik dalje zahteva, da se vpelje splošno volilsko pravo in neposredni volilski zistem po kmetskih občinah in pravi, da bodo Mladočehi vse radi podpirali, kar je avtonomističnemu principu v korist, samo če bi bilo kaj naperjeno proti koristim češkega naroda, ne mogli bi zajedno postopati z nikomur. Posl Hoffman-Wellenhof pravi, da je princ Schwarzenberg v deželnem zboru drugače govoril nego tu. Vlada parlament bagatelizira, kar se je pokazalo pri Spinčičevi aferi. Čudni ton, v katerem je v sredo govoril Taaffe, moral je vse stranke žaliti. Interpelacije se tudi bagatelizujejo. Govornik zahteva večje disciplinarne oblasti za predsednika in je proti zgradbi poslopja za delegacijo v Budimpešti. Posl. dr. Vašaty pravi, da je glede rešitve jezikovnega vprašanja treba rešiti le veljavne zakone. Govornik je proti zgradbi poslopja za delegacijo v Budimpešti iz financijelnih in političnih vzrokov. Govornik se nadalje bavi z vnanjo politiko in priporoča zvezo z Rusijo in šiba samoblastno počenjanje Madjarov v gospodarskem in narodnem oziru. Konečno se govornik izreče tudi proti napravi Herbstovega kipa v veži državnega zbora. Posl. dr. Bloch zagovarja žide in pravi, da zaradi nekaterih malopridnih elementov ni treba še vsega naroda soditi.

— **Presvetla cesarica** odpotovala je v sredo zvečer na otok Krf. Včeraj zjutraj peljala se je skozi Ljubljano. Sprejema ni bilo nobenega.

— **Presvetli cesar** podaril je 500 gld. iz zasobne blagajne prebivalcem občine Adlešiče v črnomaljskem okraju, ki so trpeli veliko škodo po toči.

— **Osobne vesti.** Č. g. Franc Povše župnik na Ježici pri Ljubljani imenovan je kanonikom v Novemmestu. — C. kr. višji inženir g. Frančišek Žužek, ki je zadnji čas služboval v Kranji, premeščen je k deželni vladi v Ljubljani. — C. kr. inženir gosp. Karol Toman imenovan je okrajnim inženirjem v Kranji. — Gosp. dr. J. Portik, doslej okrožni zdravnik v Železnikih, premeščen je na lastno prošnjo v Senožeče. — Notar g. K. Bratkovič v Trebnjem je premeščen v Rogatec. — Nadučiteljem v Mokronogu imenovan je g. J. Ravnikar, doslej nadučitelj v Litiji.

— **Imenovanje.** Dež. odbor je imenoval dr V. Gregorača primarijem v deželni bolnici, dr. A. Samitza pa okrožnim zdravnikom v Kočevji, toda le začasno, dokler ne izkaže popolnega znanja slovenščine. Dr. Samitz je rodom Korošec iz Doberle vasi in je užival ustanovo za slovenske medicince s pogojem, da po dovršenih študijah službuje na Kranjskem. Ker l. 1885. ko je stopil v prakso, ni bilo nobene zdravniške službe na Kranjskem izpraznjene, naselil se je v Guštajnu na slovenskem Koroškem, kjer je bil okrožni zdravnik do l. 1889, potem pa od trboveljske družbe imenovan prvim fužinskim zdravnikom v Trbovljah. Tam je jako dobro uredil delalsko bolnico in ker bo trboveljska družba imela 400 in še več delalcev v Kočevji, za katere bo treba napraviti bolnico, ga je najbrž ona napotila, da se v Kočevje preseli. Leta 1887, ko je pomanjkovalo sekundarijev v deželni bolnici, pozval ga je dež odbor, da se naj oglasi za jedno teh služeb, na kar je pojasnil, da je že 5 let služil kot sekundarij v bolnicah, pripravljen pa je sprejeti drugo samostalno službo. Njegova prošnja ima naslov na deželni odbor, pa je bila od prosilca potom okrajnega glavarstva oddana zdravstvenemu svetu, kateremu bi jo itak tudi dež. odbor moral izročiti. Drugi kompetent v terni dr. Pregl je sicer jednemu dež. odborniku izjavil, da umakne prošnjo, dejanski je pa ni nazaj zahteval, namreč jo pustil pri zdravstvenem zastopu, kateri se je res tudi nanjga oziral na 2. mestu. Kakšnega političnega ali narodnega mišljenja je dr. Samitz, nam ni znano. Spominjamo pa se, da se je o svojem času, ko je služboval v Guštajnu, večkrat naznanil v „Miru," česar do zdaj še ni storil nobeden med. doktor na Koroškem.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** je izročil veliko izvodov A. Foersterjeve kompozicije „Slovo" gosp. abiturijent Karol Šavnik; g. prof. Simon Rutar je podaril lepo zbirko knjig družbe sv. Mohorja, in g. Fr. Rus, nadučitelj v Bledu, je doposlal veči knjižni dar. — Prvomestnica šenklavško-frančiškanske ženske podružnice, blagor. gospa Marija Murnikova, nas je razveselila z dosedaj največjim jednokratnim podružničnim doneskom s 500 gld., in vedno se razcvitajoča ženska podružnica v Gorici je naklonila 100 gld. Nadalje so družbi poslali: vč. g. J. Aljaž, župnik na Dovjem, 100 gld. pokroviteljine s pripisom: „Sloga jači, nesloga tlači;" vč. g. A. Ostrožnik, župnik v Pamečah in prvomestnik slovenjegraške podružnice, 60 gld. 10 kr., nabranih ob zborovanjih, ki jih prireja tamošnja podružnica na raznih krajih svojega delokroga; g. Peter Mayr ml., posestnik in gostilničar v Kranji 50 gld. Iz Brežic smo prejeli 23 gld. 10 kr. kroninega daru; 26 kron in 20 stotink je nabral neimenovan rodoljub ob veselem slavljenji godu dveh članov vrlih gledaliških diletantov tamošnje čitalnice, 20 kron pa je daroval gosp. notar dr. Fr. Firbas. To je drugi kronin dar; prvega smo dobili z Dunaja v znesku 20 kron, prisluženih z rokami, od rodoljubnih gg. Antonije in Rozalije Rebekovih. Iz Prevoj nam je došlo ob blagoslovljenji hiše trgovca g. G. Kotnika nabranih 12 gld. 20 kr., kterim je dodal vč. g. župnik Vrhovnik darova dveh neimenovanih gospodov v znesku 3 gld. 50 kr. Idrijski pevci so poslali po gosp. F. L 11 gld.; X. Y. 5 gld.; „Delavsko bralno društvo" v Idriji 4 gld. 42 kr. — skupiček za prodan šaljiv dobitek, ki je pripal trgovcu, g. J. Šepetavcu; g. J. Hribar zgubljeno stavo — 4 gld.; gosp. A. Virant v Novem Mestu 2 gld. 50 kr., nabrane mej Dol. Sokolom; rodoljubi v Št. Petru na Notranjskem 2 gld. po g. S. Domicelji; gosp. odvetnik dr. Matej Pretnar v Trstu 2 gld., dar svojega klijenta povodom dobljene pravde in gosp. Fr. Šlibar v Selcih 2 gld., ki jih je družbi daroval g. Ivan Dolenec na Praprotnem. — Prepričani, da nad tisoč poučevanih otrok, ki jih sedaj vzgaja naša družba v vrle sinove in hčere veri, cesarju in domovini, pač zahteva nesebične požrtvovalnosti vseh rodoljubov. Zahvaljujemo se Vam srčno želeč, naj dobrotni Bog povrne vso Vašo ljubav: Vam darežljivim domorodkinjam in domorodcem in Vam darovateljem prvih kron!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Zmrznil je** v Trstu 37letni fakin Fr. Hrovatin iz Buj. Zvečer zaspal je precej vinjen na dvorišču na vozu in zjutraj našli so ga mrtvega.

— **Brata umoril** je v Grintovici v Istri kmet Gregor Jakus. Prepiral se je namreč s svojo materjo in se ž njo celo spoprijel. Brat Matej prihitel je materi na pomoč in to je Gregorja tako razsrdilo, da je Mateja tako močno sunil z nožem v trebuh, da je ta umrl dva dni pozneje.

— **«Amerikanski Slovenec»** vabi vse v Združenih državah naseljene Slovence rojake, da naj bi se združili v društva, katera naj bi se zopet združila v „slovensko jednoto".

— **G. prof. Sim. Rutarju,** našemu učenemu zgodovinarju, dalo je naučno ministersvo dopust za drugo polletje tekočega šolskega leta in ustanovo v znesku 1000 gld., da potuje v Rim in na Grško.

— **Muzej v Ptuji.** C. kr. centralna komisija za umetnostne in zgodovinske spominke je sklenila, da sproži misel ustanoviti v Ptuji muzej, v katerem bi se hranili mnogi rimski spomeniki, ki se nahajajo v Ptuji.

— **Tisoč goldinarjev** dovolilo je ministerstvo notranjih reči v podporo poškodovancem občine Trbiž na Koroškem.

— **«Slovensko nemški slovar»**, ki bode izdan na troške rajnega knezoškofa ljubljanskega Antona Alojzija Wolfa, in ga je uredil g. prof. M. Pleteršnik, začel se je tiskati. Slovar bo izhajal v sešitkih po pet pol obsegajočih. Vsakih pet do šest tednov pride po jeden sešitek na svetlo. Prvi sešitek bode izdan koncem meseca decembra. Koliko bode vseh sešitkov, tega ni moči zdaj natančno povedati, utegne pa jih biti okolo dvajset. Cena vsakemu sešitku bode 50 kr. Naročila vsprejema „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

— **Prvi ženski tamburaški zbor** ustanovil se je pod okriljem čitalničnim v Ljubljani. Zboru pristopilo je že 14 dam. Učitelj in vodja novemu zboru je g. drd. Šuklje.

— **V smrt na vislice** obsodilo je porotno sodišče v Celji dne 28. novembra t. l. nekega Karola Weiss-a iz Podovc pri Mariboru, ker je dne 1. oktobra t. l. zavratno umoril svojo ženo.

— **Mrtvega našli** so blizo Osredka 74letnega gostača Ant. Zalarja iz Št. Vida nad Cirknico. Zalar šel je peš v Ljubljano, nazaj grede je opešal in obstal tik pota, kjer je zmrznil.

— **Samomor.** Minolo soboto zvečer ustrelil se je na svojem domu v Žirovnici na Gorenjskem ljubljanski osmošolec Anton Svetina. Imenovanega večera prišel je namreč nepričakovano domov, govoril samo z domačim hlapcom, ki mu je s hlevsko svetilnico posvetil v hišo, kjer so že vsi spali. Ker ga zjutraj ni bilo v hiši, ga gredo iskat in najdejo ga ob vasi na polji mrtvega v krvi ležati; poleg njega je ležal samokres. Sodnijska zdravstvena komisija, ki je truplo raztelesila se je določno izrekla, da se je ranjkemu pamet zmešala. Ker je bil nesrečni mladenič vseskozi lepega nravnega vedenja in tudi zelo pobožen, pač v resnici ni druzega misliti, nego da je v umobolnosti doprinesel ta čin.

— **Kamniška železnica** podržavila se bode najbrže že bodoče leto. Podržavljenje te železnice bode v veliko korist prometu, ker se bodo gotovo znižali tarifi.

— **Ponesrečil je** pri skladanji hlodov hlapec Tomaž Tomšič v Št. Petru na Notranjskem. Padlo je nanj nekaj hlodov in so ga tako močno poškodovali, da je že čez nekaj ur umrl.

— **Telovadba za dekleta.** Gosp. Brunet telovadni učitelj na realki in gosp. Uhl učitelj na nemški šoli v Ljubljani otvorila sta poseben telovadni tečaj za dekleta vsake starosti. Telovadilo se bode v telovadnici višje realke.

— **Vodstvo za gradnjo dolenjskih železnic** razpisuje dobavo 98.000 komadov borovih, smrekovih in jelovih gorenjih pragov (švelarjev) za železniško progo Grosuplje-Novomesto-Straža.

— **Razširjene ljudske šole.** Ednorazrednica v Šent-Vidu pri Žilčah v logaškem okraju razširila se je v dvorazrednico, jednorazrednica v Zatičini v trirazrednico in trirazrednica v Sodražici v štirirazrednico.

— **V državnem zboru** pričela se je včeraj razprava o dispozicijskem fondu. Govorilo je več govornikov mej njimi pl. Plener, ki je v imenu levice izjavil, da bode ta glasovala proti dispozicijskemu fondu. Danes pridejo na vrsto ministerski predsednik in načelniki drugih velikih strank in je pričakovati, da se bode sedaj zavozljani položaj razvozljal.

— **V Gradcu umrl** je včeraj v 78. letu svoje dobe umirovljeni deželni šolski nadzornik France vitez Močnik, znani spisatelj učnih knjig za aritmetiko in geometrijo na srednjih in ljudskih šolah avstrijskih. N. v m. p.!

— **Pred porotnim sodiščem** obsojeni so bili te dni v Ljubljani: Valentin Traven iz Glinc pri Ljubljani na 15 mesecev težke ječe zaradi spolskega posiljenja; Janez Dornik iz Podhoma v radovljiškem okraju zaradi uboja na 5 let; Peter Butalič iz Tunjic pri Kamniku zaradi tatvine na 15 mesecev ječe, in 17letni hlapec Mihael Kušar iz Uranšice, o katerem smo svoje dni poročali, da je deklo Marijo Knez zaradi tega umoril, ker mu ni dovolila v nečisto djanje na 12 let težke ječe.

— **„Il Rinnovamento“** zove se list, ki je nedavno jel izhajati v Gorici in piše v duhu, Slovencem prijaznem. List izhaja vsak teden enkrat in stane 5 gld. na leto. Italijanskega jezika veščim Slovencem se prav toplo priporoča v naročbo.

— **Umrl je** v Rajhenburgu ondotni poštar in trgovec g. Ant. Kacjan. N. v m. p.!

— **Pri občinskih volitvah v Radečah** v okraju Krškem voljen je županom g. Jak. Rinžner, svetovalcem pa gg.: M. Scheyer, Fr. Burkelc, Fr. Završnik, Fr. Ravnihar, Fr. Laharnar in J. Simončič.

— **Novo slovensko bralno društvo** osnovalo se je v Mokronogu. Predsednik društvu je g. notar Viktor Rosina.

— **Kardinal Lavigerie †.** V Algirju umrl je primas afriški sloveči kardinal Lavigerie v 67. letu svoje dobe. Pokojni kardinal slovel je po vsem svetu kot odločen in srečen borilec zoper suženjstvo. Lavigerie bil je rodom Francoz, kot tak zelo naroden in se je prvi iz mej duhovščine odločno izrekel za republiko.

Marijaceljske kapljice za želodec.

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (13—3)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr. dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijaceljske kapljice za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Skofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoh in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

Odgovorni urednik: **Gustav Pirc.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**